

ዳኞች፡- ተገኔ ጌታነህ

ሐጎስ ወልዱ

ብርሃኑ አመነው

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

አመልካች፡- ነጋሲ አየሰ ኢትቻ ጠበቃ ገመቹ ዱሬሣ ቀረበ

ተጠሪዎች፡- 1/ ሣሙኤል ዮሐንስ ገ/አግዚአብሔር /ጠበቃ ገ/ሚካኤል

2/ የሕፃን ዮሐንስ ሐጎስ ሞግዚት ወ/ሮ ማንአሰበሽ በየነ

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍ ር ድ

ጉዳዩ ከውርስ ሐብት ክፍፍል ጥያቄ ጋር ተያይዞ የተነሣውን ክርክር የሚመለከት ነው። ክርክሩ በፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ሲጀመር ከሣሾች የነበሩት ተጠሪዎች ናቸው። በአመልካች ላይ ክስ የመሠረቱት የሟች እናታችን ወ/ሮ ዘነበች በየነ ወራሾች ስለሆንን የውርስ ንብረት ይጣራልን በማለት ነው። አመልካችም በበኩሉ ለክሱ በሰጠው መልስ ከከሣሾች እናት ጋር የጋብቻ ግንኙነት የለኝም። አብረን በጋራ ያፈራነው ንብረት የለም። ከሣሾች እኔን በመክሰስ የሚጣራላቸው ንብረት የለም በማለት ስለመከራከሩ ከመዝገቡ ተመልክተናል። ከዚህ በኋላ ፍ/ቤቱ ከሣሾች የሟች እናታቸው ወራሾች እስከሆኑ ድረስ እናታቸው የተጠሪ ሚስት ብትሆንም ባትሆንም የአውራሻቸው ውርስ እንዲጣራ የመጠየቅ መብት አላቸው በማለት የሟች የውርስ ሐብት ይጣራ በማለት ወስኖአል። ጉዳዩ በይግባኝ የቀረበለት የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤትም ይግባኝ የቀረበው የመጨረሻ ውሣኔ ከመሰጠቱ በፊት ነው የሚል ምክንያት በመስጠት ይግባኝን ሰርዞአል። የሰበር አቤቱታው የቀረበው በዚህ ላይ ነው።

አመልካች ሰኔ 15 ቀን 2001 ዓ.ም በዓፈው ማመልከቻ በሥር ፍ/ቤቶች በተሰጠው ውሣኔ መሠረታዊ ስህተት ተፈጽሞአል የሚልበትን ምክንያት በመግለጽ አቤቱታውን አቅርቦአል። በበኩላችንም አቤቱታውን መሠረት በማድረግ ተጠሪዎችን አስቀርቦን ክርክሩን ሰምተናል። አቤቱታው በሰበር ችሎት እንዲታይ የተወሰነው ከተጠሪዎች አውራሽ /ሟች/ ጋር የጋብቻ ግንኙነት የለም የሚለው የአመልካች ክርክር አስቀድሞ ሳይወሰን ውርስ እንዲጣራ የመወሰኑን አግባብነት

ሊመረመር ይገባል በመባሉ ነው። በዚህ መሠረትም ግራ ቀኝ ወገኖች ያሰሙትን ክርክር አቤቱታ ከቀረበበት ውሣኔ እና ከሕጉ ጋር አገናዝበን ተመልክተናል።

እንደምንመለከተው የክርክሩ መነሻ የሚች ውርስ ይጣራ የሚል ቢሆንም፤ አመልካች ግን ወደውርስ ማጣራቱ ከመገባቱ በፊት በእሱ እና በሚች /የተጠሪዎች እናት/ መካከል ስላለው ግንኙነት በሚመለከት ክርክር አንስቶአል። ክርክሩም ከሚች ጋር የጋብቻ ግንኙነት የለኝም፤ በጋራ ያፈራነው ንብረት የለም በሚል በግልጽ የቀረበ ነው። ይህ ማለት ደግሞ የሚች ውርስ ይጣራ በሚል ጥያቄ እኔ ተከሣሽ የምሆንበት ምክንያት የለም የሚል ክርክር ከአመልካች ቀርቦአል ማለት ነው።

አንድ ሰው በሞተ ጊዜ ትቶት የሄደውን ንብረት መካፈል የሚችሉት በሕጉ አግባብ ወራሾቹ እንደመሆናቸው የውርስ ሐብቱን ይዞ በሚገኝ ሰው ላይ ክስ በማቅረብ ሐብቱን ሊያገኙ እንደሚችሉ ይታወቃል። ውርስ ከመጣራቱ በፊት መከፋፈል ያልተቻለ በሆነ ጊዜም ወራሾቹ ወይም ከወራሾቹ አንዱ ውርሱ ይጣራ ዘንድ እንዲታዘዝላቸው ለፍ/ቤት አቤቱታ ማቅረብ እንደሚችሉ በፍትሐብሔር ሕጉ ከፍ/ብሔር ህ/ቁ. 942 እና ቀጥለው ካሉት ድንጋጌዎች እንገነዘባለን። ውርሱ እንዲጣራ ሲጠየቅም ተከሣሽ መሆን ያለበት የውርሱን ሐብት የያዘ ወይም ወራሽ በሆነው ሰው ላይ ነው። በያዘነው ጉዳይ በተጠሪዎች ክስ ይጣራ የተባለው ንብረት የሚች እናታቸው መሆኑ ቢገለጽም የተከሰሰው ግን አመልካች ነው። ተጠሪዎች አመልካችን በተከሣሽነት ያጣመሩት በእሱ እና በእናታቸው መካከል የጋብቻ ግንኙነት አለ /ነበረ/ በማለት እንደሆነ ከክርክራቸው ይዘት ለመገንዘብ ችለናል። ይህ ፍሬ ነገር በአመልካች ተክዶአል። የተጠሪዎችን እናት አላገባሁም አብረንም ያፈራነው ንብረት የለም በማለት እንደተከራከረም ተመልክተናል። ክሱ የቀረበለት ፍ/ቤት በዚህ አይነት የቀረበን ክርክር ለመወሰን የሚያስችለውን የነገር ጭብጥ መሥርቶ ግራ ቀኝ ወገኖችን አላከራከረም።

አመልካች አጥብቆ እንደሚከራከረው በተጠሪዎች እናት እና በእሱ መካከል በሕግ የሚታወቅ ግንኙነት ክሌል በሚች ውርስ ማጣራት ሂደት እሱ ተከሣሽ የሚሆንበት አግባብ የለም። በሌላ በኩል ደግሞ በእሱ እና በተጠሪዎች እናት መካከል በእርግጥም በሕግ የሚታወቅ ግንኙነት መኖሩ እና ንብረትም በጋራ ማፍራታቸው ከተረጋገጠ በቀረበው ክስ መሠረት ውርሱ እንዲጣራ ይደረጋል። አሁን እያየን ያለው ግን በተጠሪዎች እናት እና በአመልካች መካከል ያለው ግንኙነት ምን እንደሆነ ከመረጋገጡ ወይም በዚህ ረገድ የተነሣው ክርክር በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁ. 247/1/ በተደነገገው መሠረት ተገቢው ጭብጥ ተይዞለት ከመወሰኑ በፊት ወደውርስ ማጣራት እንዲገባ ነው የተበየነው በመሆኑም አካሄዱ የክርክር አመራር ሥርዓቱን የተከተለ አይደለም። የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤትም ክርክሩ በሥርዓት አልተመራም የሚል ይግባኝ ቀርቦለት እያለ ውርሱ እንዲጣራ በማለት የተሰጠው ብይን በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁ. 320/3/ እንደተመለከተው ጊዜአዊ አገለግሎት እንዳለው ትእዛዝ አድርጎ መቁጠሩ ትክክል አይደለም። ጉዳዩ እኔን በተከሣሽነት አስገብቶ ንብረቱን በውርስ ሐብትነት ተይዞ እንዲጣራ የሚያስደርግ አይደለም በማለት አመልካች ያቀረበውን ክርክር አለመቀበል ጊዜአዊ አገለግሎት ያለው ትእዛዝ እንደመሰጠት የሚቆጠር አይደለም። ስናጠቃልለው አቤቱታ የቀረበበት ውሣኔ በሕጉ አተገባበር ረገድ መሠረታዊ ስህተት ያለበት ነው ለማለት ችለናል።

ው ሣ ኔ

1. የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በመ.ቁ. 47254 መጋቢት 15 ቀን 2001 ዓ.ም የሰጠው ብይን እና የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ.ቁ. 79397 ሚያዝያ 30 ቀን 2001 ዓ.ም የሰጠው ትእዛዝ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁ. 348/1/ መሠረት ተሽረዋል።
2. የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት አመልካች ከተጠሪዎች እናት ጋር ግንኙነት የሌላም። ንብረትም በጋራ አላፈራንም በማለት ያነሣው ክርክር ተጠሪዎች ከሚያቀርቡት የመክራክሪያ ነጥብ ጋር በማገናኘብ የፍሬ ነገር ጭብጥ በመመሥረት በቅድሚያ በዚህ ጭብጥ ላይ ውሣኔ ይሰጥ በማለት ጉዳዩ ይመለስለት ብለናል።
3. ግራ ቀኝ ወገኖች ወጪና ኪሣራ ይቻቻሉ።
መዝገቡ ተዘግቶአል። ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ተ.ወ